

De stand van de Grote Karekiet *Acrocephalus arundinaceus* in NW-Overijssel in 1989

De Grote Karekiet is in de lijst van "Bedreigde en karakteristieke vogels in Nederland" (Osieck 1986) opgenomen in categorie B: broedvogels waarvan het Nederlandse voorkomen in ernstige mate wordt bedreigd. In NW-Overijssel is deze soort de laatste decennia eveneens sterk achteruitgegaan.

Een aantal gebieden in NW-Overijssel en omgeving werden van 19 mei tot en met 11 juni 1989 minstens eenmaal onder gunstige weersomstandigheden bezocht per roeiboort, kano, fiets of lopend. Het betrof hier De Weerribben, Vollenhovermeer, Kadoelermeer, Zwarte Meer, Ketelmeer, de IJssel zuidelijk tot Kampen, Vossemeer en Drontermeer. Het Giethoornsche Meer is niet geteld, evenmin als het Veluwemeer. Zingende mannetjes werden op stafkaarten ingetekend vanaf zonsopkomst tot maximaal vier uur erna. De kartering was exten-

sief. Meestal werd volstaan met een eenmalige waarneming in de eerste decade van juni.

In totaal werden op 177 plaatsen zingende vogels vastgesteld, verdeeld over De Weerribben (20), Vollenhovermeer (12), Kadoelermeer (4), Zwarte Meer (51), Ketelmeer (40), Vossemeer (24), Drontermeer (23) en de IJssel (3) (figuur 1). De voorkeur voor overjarig, in het water staand riet was opvallend. Slechts zelden werden zingende ♂♂ vastgesteld in smalle rietstroken, bijvoorbeeld langs de westelijke oever van het Drontermeer. Het is niet waarschijnlijk dat deze vogels hier succesvol hebben gebreed.

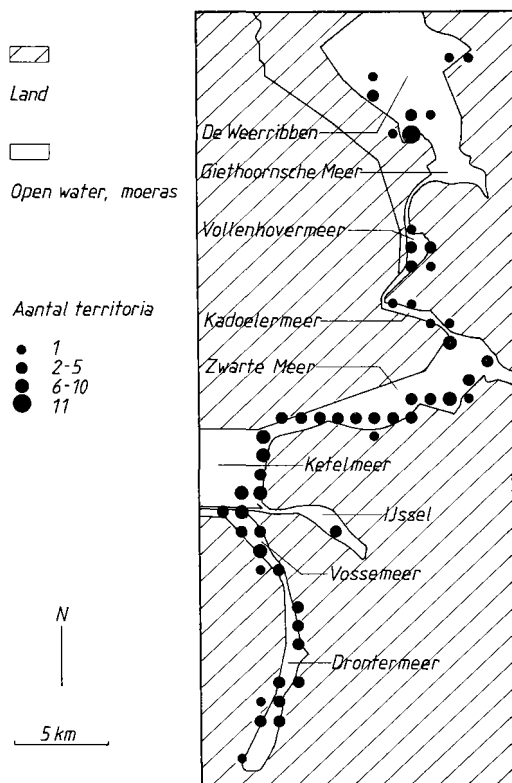
Grootschalige tellingen uit de periode vóór 1970 ontbreken. De schatting van minimaal 250 paren in de IJsseldelta in 1970 heeft betrekking op Ketelmeer, Zwarte Meer, Zwarte Water, Vossemeer, Drontermeer en de IJssel tot Zwolle; in 1984 bedroeg de populatie hier minimaal 82 paren (Gerritsen & Lok 1986, Dijkstra *et al.* 1988). Ook uit de ringgegevens van een vaste vangopstelling van de ringers J. Nap en F. Hanssens in het Zwarte Meer blijkt een sterke achteruitgang van deze soort. In 1964-66 werden hier namelijk nog 69-129 Grote Karekieten per nazomer gevangen, tegen 2-20 in 1980-85.

De enige plekken in Nederland waar voor zover bekend in 1989 noemenswaardige aantallen Grote Karekieten voorkwamen, waren de Rijnstrangen (39 paren) en de Reeuwijkse Plassen (c. 40 paren) (SOVON-nieuws 2 (4):10). Deze cijfers benadrukken het belang van overjarig riet in NW-Overijssel. Zelfs indien de achteruitgang van de Grote Karekiet niet wordt veroorzaakt door veranderingen in het broedbiotoop, maar door gewijzigde omstandigheden in het overwinteringsgebied, dan nog is het zaak er voor te zorgen dat er voldoende geschikte broedgelegenheid aanwezig is in de vorm van in het water staand, overjarig riet (Veldkamp 1988).

Dank J. Nap en F. Hanssens stelden hun ringresultaten ter beschikking. Belangrijke aanvullende waarnemingen werden verkregen van F. Blom (SBB), J. H. Bottenberg, O. Brandsma, B. van der Brink, A. J. Dijkstra, H. Elzenaar (SBB), J. Klomp, E. Piek (SBB), B. Westerink en D. Woets (SBB).

Summary Survey of Great Reed Warblers *Acrocephalus arundinaceus* in NW-Overijssel in 1989.

A survey of the most important wetlands in the province of Overijssel in 1989 revealed 177 singing males of Great Reed Warblers during the breeding season (fig. 1). This is a significant portion of the Dutch population, which may not exceed 350 pairs.

Figuur 1. Aantal zingende mannetjes per 100 ha van de Grote Karekiet in NW-Overijssel in 1989. Number of singing males per 100 ha of the Great Reed Warbler in NW-Overijssel in 1989; hatched = land, white = water and marshes.

Literatuur

- DIJKSTRA A. J., BREMER P., HEINEN H. & SCHILPEROORD L. 1988. Flora en fauna van de IJsseldelta. Provinciale Planologische Dienst van Overijssel, Zwolle.
- GERRITSEN G. J. & LOK J. 1986. Vogels in de IJsseldelta. IJsselakademie, Kampen.
- OSIECK E. R. 1986. Bedreigde en karakteristieke vogels in Nederland. Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels, Zeist.
- VELDKAMP R. 1988. De Grote Karekiet (*Acrocephalus arundinaceus*) in de moerassen van Noordwest-Overijssel. *Natura* 85: 245-247.

Frank E. de Roder, Staatsbosbeheer, Postbus 1021, 8200 BA Lelystad

Rob G. Bijlsma, Doldersummerweg 5, 7983 LD Wapse

Bijzondere jachtmethode van Havik *Accipiter gentilis*

Op 2 mei 1989 nam ik van 18 tot 19u in het uitgestrekte weidegebied van de Putterpolder (Gld) een ♀ Havik waar die de volgende bijzondere wijze van jagen vertoonde.

De vogel zat op een paal, welke zitplaats, gezien de houding van de vogel, kennelijk als uitkijk- of luisterpost dienst deed. Na enige minuten vloog de vogel naar de grond op een afstand van 2-5m van de uitkijkpost. Zittend op de grond – dit kon de min of meer open vegetatie van het grasland of de ruigere begroeiing van een slootrand zijn – keek (of luisterde) de vogel opnieuw naar een mogelijke prooi. Soms liep de vogel waggelend door het gras (zoals een Buizerd *Buteo buteo* op wormen- of mollenjacht) of verplaatste zij zich fladderend over enige meters. Ook vloog de vogel een rondje (straal 5-10m) om weer op de grond neer te strijken. Tenslotte vloog de vogel over een grotere afstand (100-150m) naar een andere post (paal of hek) en werd het gedrag herhaald.

De reactie van de vele weidevogels in de Putterpolder op het beschreven gedrag van de Havik was

uitgesproken mat. Alleen bij een verplaatsing over enige afstand (100-200m) werd de vogel korte tijd gevolgd of (terughoudend) geattaqueerd. De paniekreactie, voor zover daarvan kon worden gesproken, was snel voorbij. Dit zou erop kunnen wijzen dat de Havik het genoemde gedrag hier al enige tijd vertoonde en de weidevogels het als ongevaarlijk waren gaan ervaren.

De vraag is op welke prooidieren de door mij waargenomen Havik het had gemunt. Ondanks de goede optiek waarmee de vogel gedurende een uur op een afstand van 250-500m werd waargenomen, kon ik geen prooivangst vaststellen. De ongelijke hoogte van het maaiveld en de vrij hoge graslandvegetatie, alsmede de omstandigheid dat de vogel in een slootrand regelmatig aan het oog onttrokken was, maakten het constateren van een succesvolle jacht niet goed mogelijk. Zocht de vogel muizen, kikkers of ongewervelde dieren? De genoemde diergroepen zijn in de Putterpolder stellig ruimschoots aanwezig, en zijn uit de literatuur bekend als (incidentele) prooien van Haviken (Glutz von Blotzheim, Bauer & Bezzel 1971, Opdam 1978).

Voor soortgelijke waarnemingen houd ik mij aanbevolen.

Summary *Peculiar hunting method of Goshawk Accipiter gentilis*

A female Goshawk was observed in an open grassland area in the province of Gelderland on 2 May 1989. The bird was apparently searching for prey from poles and fences, dropping to the ground every now and then and sometimes walking or fluttering over small distances. No catch of prey was witnessed. The presence of the Goshawk did not elicit panic among Lapwings, Black-tailed Godwits and Oystercatchers, indicating habituation to the Goshawk's harmless behaviour.

Literatuur

- GLUTZ VON BLOTZHEIM U. N., BAUER K. M. & BEZZEL E. 1971. Handbuch der Vögel Mitteleuropas, 4. Akademische Verlagsgesellschaft, Frankfurt am Main.
- OPDAM P. 1978. De Havik. Spectrum, Utrecht.

Luuk J. Draaijer, Kometenlaan 14, 3738 XC Maartensdijk